

Nekbe Devam Ediyor: Geçmişten Günümüze Filistin Krizi

The Nakba Continues: The Palestinian Crisis from the Past to the Present

Ahmad Qabaha* & Bilal Hamamra**

Mütercim: Rabia Kocataş***

Öz

Filistinlilerin, İsrail tarafından sistematik olarak ve sosyal, ekonomik ve siyasal araçlarla zulme maruz bırakılması yeni bir olgu değildir. Makalenin yazarları Qabaha ve Hamamra, 1948'de vuku bulan Nekbe'nin ardından İsrail'in yasadışı eylemlerinin ardının kesilmediğini ve yeni Nekbe'ler olarak Filistinliler için her gün tecrübe edildiğini belirtmekte ve bunu bu makale aracılığı ile ortaya koymayı amaçlamaktadırlar. Ayrıca makalede, Filistin Yönetiminin yenilgici bir tavır sergilediğini ve bu tavrının, İsrail'in eylemlerinin sağlamlaştırılmasında rol oynadığını savunmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Ortadoğu, Filistin, İsrail, Sömürge, Nekbe

Abstract

The systematic oppression of Palestinians by Israel through social, economic and political means is not a contemporary phenomenon. Qabaha and Hamamra, the authors of the article, state that Israel's illegal actions continued after the Nakba in 1948 and that new Nakbas are experienced daily for the Palestinians, and they aim to show this through this article. They also argue in the article that the Palestinian Authority has a defeatist attitude and that this attitude plays a role in consolidating Israel's actions.

Keywords: Middle East, Palestine, Israel, Colony, Nakba

Giriş

Filistinlilerin kendi topraklarından sürülmelerinin başlangıcı olan 1948'den beri Filistinliler köklerinden koparılmakta ve ülkelerinde hem içinde hem de dışında yerlerinden edilmektedir. 1948 göçü, 700 binden fazla Filistinli Arap'ın evlerinden çıkarılıp sürülmesi ve Yahudilerin buralara yerleştirilmesiyle gerçekleşmiştir. Göç, yüzlerce Filistin köyünün yok edildiği ve diğerlerinin hala devam eden etnik temizlik sürecine maruz kaldığı Nekbe olarak bilinen ve Filistinlilerin yerlerinden edilmesi ve mülksüzleştirilmesi sürecinin temel unsuru olmuştur. Nekbe'nin acı travması, hâlâ tazedir ve Filistin kimliğinin, kolektif hafızanın ve İsrail yerleşimci sömürgeciliğinin son yetmiş yıldır Nekbe'yi susturma çabalarına karşı direnişin şekillenmesinde çok önemli bir bileşendir (Qabaha 2018). Bu makale Filistinlilerin yaşamlarında bir anı ve tecrübe olarak Nekbe'nin sürekliliğini göstermektedir. *An Oral History of the Palestinian Nakba* kitabının yazarları gibi, Nekbe'yi sadece bir olay olarak değil aynı zamanda bir süreç

* Dr. Öğr. Üye., An-Najah Ulusal Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı, aqabaha@najah.edu

** Doç. Dr. An-Najah Ulusal Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı, bilalhamamra@najah.edu

*** Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, rabia.kocatas@asbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7052-7647

olarak düşünmekteyiz (Abdo ve Masalha 2019). İsrail'in Filistinlilere karşı bugünkü savaşı, 1948'de kurulduğu zamankiyle aynı şekilde teşekkül etmektedir. Bu makalenin ortaya koyduğu üzere İsrail, Filistinlileri sürgün etme ve evlerini yok etme uygulamalarına devam etmektedir.

Bu makale aynı zamanda Filistin ve Filistinliler üzerindeki Siyonist egemenliğin, İsrail ile ilişkilerin normalleştirilmesi yönünde yenilgici bir strateji benimseyen Filistin Yönetimi tarafından pekiştirildiğini savunmaktadır. Diğer bir tabirle, Filistinliler birbirlerinin dinamiklerini besleyen çifte sömürge sistemi -İsrail işgali ve Filistin Yönetimi- ile karşı karşıyadırlar. Çifte sömürgeleştirme postkolonyal ve feminist teoriler tarafından sömürge sonrası dünyada kadınların hem sömürge güçleri tarafından hem de ataerkil düzen tarafından baskılanmasına işaret eden bir terimdir (Ashcroft, Griffiths, ve Tiffin 2002). Biz makalemizde, bu terimi kolonyal/postkolonyal dünyadaki insanların -sadece kadınların değil- hem sömürge güçleri tarafından hem de kendi uluslarının ya da ulus benzeri yönetim sistemi tarafından tahakküme uğradıklarını savunmak için kullanmaktayız. Frantz Fanon'un milliyetçilik ve sömürgecilik arasındaki ince benzerliklerle alakalı düşüncelerinden ve Maurizio Viroli'nin milliyetçilik ve vatanseverlik tartışmasından yararlanarak, sömürgeciliğin bir kopyası olan milliyetçiliğin Filistin Yönetimi tarafından hizipçi çatışmaları ve siyasi kargaşayı beslemek için kullanıldığını iddia etmekteyiz. Başka bir ifadeyle, Filistinliler, Filistin yönetimi tarafından benimsenen ve Siyonistlerin Batı Şeria'yı ilhak etme planlarını gerçekleştirmesine yardımcı olan bir tür iç sömürgeciliğe maruz kalmaktadırlar.

Akademisyenler, İsrail'in yerleşimci sömürgeci bir devlet olarak kabul edilip edilmemesi konusunda yıllardır tartışmaktadırlar. Ilan Pappé, Joseph Massad, Rashid Khalidi, Noura Erakat, ve Anna Ball gibi önde gelen düşünürler İsrail'in, ulusal yerleşimci-sömürgeci projesinin bir tezahürü olduğunu savunmaktadır. Örneğin Ball, Siyonizmin "sömürgeciliğin yeni bir türü" olarak görülebileceğine işaret etmektedir (Ball 2012:4). Ayrıca kendisi, Siyonizmin amaçlarının nasıl Kuzey ve Güney Amerika ve Güney Afrika gibi çeşitli bölgelerde kurulan "yerleşimci sömürgelerin" amaçlarına benzediğini izah etmektedir. Ball, bu yüzden "Filistinli akademisyenlerin" Filistin topraklarındaki İsrail yönetimini anlamayan bir yolu olarak "sömürgeci paradigmayı uzun süredir savunduklarına" dikkat çekmektedir (Ball 2012:4). Benzer bir şekilde Erakat, Filistinli aydınların ve örgütlerin "Siyonizmi Filistinlilerin yok edilmesi üzerine kurulan bir yerleşimci-sömürgeci proje olarak anladıklarını" savunmaktadır (Erakat 2021:par.1). İsrail, toprak ilhakı, yerel halkın yerlerinden edilip Yahudi İsraillilerin yerleştirilmesi gibi uygulamalarda bulunduğu için bir yerleşimci-sömürge devletidir.

Siyonizm'in kurucu babası Theodor Herzl alegorik romanında sömürgeciliğin yıkım ve yerinden etmeye bağlı olduğunu belirtmektedir: "Eğer eski bir binayı yenisiyle değiştirmek istersem, inşa etmeden önce orasını yok etmeliyim." (Herzl 1941:38). Siyonist liderler, Filistinli Arapların kendi anavatanlarındaki varlıklarını yok sayacak anlatımlarda bulunmuşlar ve Yahudilerin Filistin'e göçlerini bir uygarlaştırma misyonu olarak tanımlamışlardır. Edward Said "tıpkı Afrika ve Asya'daki Avrupalıların ve

Amerikalıların bu toprakların yerlilerinin var olmadığına ve topraklarının gayrimeskun, 'ihmal edilmiş' ve 'çorak' olduğuna inandıkları gibi Filistin'deki ilk Yahudi yerleşimcilerin de aynı şekilde Filistin'deki Arap varlığını görmezden geldiğini" savunmaktadır (Said 1980:150). Said, çeşitli sömürgeci güçleri arasındaki nüanslardan bahsetmese de İsrail'in, sömürgecilik mirasının bir mirasçısı olduğunu düşünmekte haklıdır. Birleşik Krallık ve Fransa gibi diğer sömürgeci ülkeler askeri işgallerinin bazılarını son verirken ve aynı zamanda sömürgeci tahakküm ve insan istismarı yapılarını devam ettirirken; İsrail, Filistinlilerin hayatlarını mahvetmek ve bağımsız bir devlete dair hayallerini ve isteklerini ortadan kaldırmakla birlikte yerlilere, yani Filistinlilere boyun eğdirmekte ve İsrail'in askeri boyunduruğunu sağlamlaştırarak ve kurumsallaştırarak Filistinlilerin kaynaklarını kontrol etmektedir.

Sömürgecilik asla bitmemekte; aksine kendini tekrar tekrar oluşturmakta ve varlığını devam ettirmek için yeni yöntemler bulmaktadır. İsrail yerleşimci-sömürgeciliği kendini, Filistinlilerin kendi toprakları üzerindeki egemenliğini yok ederek yeniden oluşturmaktadır. Daniel Avelar ve Bianca Ferrari, "İsrail'in temellerinin görünüşte modernleştirilen ancak Filistinlileri askeri işgale, topraklarının gasp edilmesine ve eşit olmayan haklara maruz bırakmaya devam eden bir sömürge projesine dayandığını" öne sürmektedirler. İsrail'in kurulması, Filistin köylerinin ve şehirlerinin insansızlaştırılması ve tahrip edilmesi (ve diğerlerinin yeniden adlandırılması) pahasına gerçekleşmişti. Diğer bir deyişle, İsrail yerleşimlerinin varlığı ve kurulması, Filistin mevcudiyetinin yokluğuna ve yok edilmesine dayanmaktadır. Nekbe'nin açtığı yaralar hala tazedir ve sadece İsrail'in mültecilerin dönmesine izin vermemesinden kaynaklı olarak değil, aynı zamanda İsrail askeri işgalinin, kendi yerleşimlerini inşa etmek ve Yahudi göçmenlerle doldurmak için Filistinlileri sınır dışı etmeye ve başka yerlere yerleştirmeye devam etmesinden dolayı daha da derinleşmektedir. İsrail'in egemenliği, Filistinlileri kayıplarının hatırasında yaşamaya ve "Filistin halkının gündelik nekbelerinde yaşanan ve yeniden tecrübe edilen bir anıdan daha fazlası olan Nekbe'yi yeniden yaşamaya ve tahayyül etmeye" zorlamaktadır. (Hamdi 2021:33). Filistin Nekbesi, kolektif travmanın yaralarını paylaşan Filistinlilerin İsrail tarafından yerlerinden çıkarılmaları ve sınır dışı edilmeleri aracılığıyla gerçekleşen canlı bir olgudur.

Filistin hikayesi, bir yerinden edilme ve köklerinden koparılma hikayesidir. İsrail tarihçisi Ilan Pappé'nin savunduğu gibi "Başlangıcından bugüne Filistin'in öyküsü sömürgeciliğin ve mülksüzleştirmenin öyküsüdür, ancak dünya sanki çok yönlü ve karmaşık -anlaması zor, çözülmesi daha da zor- bir öyküymüş gibi davranmaktadır (Chomsky ve Pappé 2015:12). Siyonizm, Avrupalı Yahudilerin koşullarını temel alan bir retorik, imaj ve takdim üzerinden uluslararası camiada Filistin'e karşı retorik savaşı kazanmıştır. Filistinlilerin fiziksel olarak yerlerinden edilmeleri, Filistinlilerin iradelerinin ve seslerinin ortadan kaldırılması ile gerçekleştirilmektedir. İsrail'in askeri işgali, Filistin toprakları üzerindeki kontrolü fiziksel ve dilsel olarak Filistinlilerin elinden almaya çalışmaktadır. İsrail'in, Filistinlileri kamusal söylemin ve tarihin dışına atacak anlatıları kontrol etme avantajı bulunmaktadır.

İsrail, Filistin'i tamamen ilhak etme ve bir Yahudi devleti kurma amaçlarına ulaşmak amacıyla giderek artan bir şekilde ve acımasızca Filistin topraklarına el koymaktadır. Ünlü kitabı *The Birth of the Palestinian Refugee Problem*'da Benny Morris'in belirttiği üzere "bir pragmatist olan Siyonist lider David Ben-Gurion, 1937 ve sonrasında, ülkenin bölünmesini ve ülkenin yalnızca bir kısmında bir Yahudi devletinin kurulmasını kabul etmeye (en azından görünüşte) istekliydi" (Morris 2004:15). Ayrıca Morris, "Ben-Gurion'un aslında, nihai hedefi olarak Filistin üzerinde aşamalar halinde gerçekleşecek Yahudi egemenliği Siyonist vizyonuna bağlı kaldığını" belirtmektedir. Başlangıçtan beri İsrail'in esas amacı işlerliğe sahip bir Filistin devletinin tahrip ve yok edilmesi olmuştur. Bu amaç doğrultusunda İsrail'in tamamı Yahudi vatandaşlardan oluşacaktır: yalnızca Yahudi halkına ait bir devlet. İsrail'in bir önceki başbakanı Benjamin Netanyahu, İsrail'in "tüm vatandaşlarının değil, yalnızca Yahudi halkının ulusal devleti" olduğunu beyan ettiğinde bunu en iyi şekilde ifade etmişti (akt. Chappell ve Estrin 2019:1). Bu sözler Siyonist projenin özünü yansıtmakta ve Filistin'in Filistinli kimliğini bastırmaya ve Filistin topraklarına Yahudi kimliğini dayatmaya çalışmaktadır.

Etnik temizliğin stratejik planı, İsrail'in ısrarlı bir şekilde (dünyanın her yerine dağılmış) Filistinli mültecilerin Filistin'e dönmelerini reddetmesinde, Filistinlileri tutuklama ve sürgün etme ve Filistinlilerin evlerini ve mülklerini yok etme uygulamalarıyla kendini göstermektedir. İsrail bir yandan Filistinlileri fiziksel olarak topraklarına geri dönme şansı olmayacak şekilde daimî bir sürgüne mahkûm ederken, diğer yandan Yahudi bir anneden doğanlara ve Yahudiliği din olarak seçenlere İsrail vatandaşlığı elde etme ve Batı Şeria'daki İsrail yerleşimleri dahil olmak üzere İsrail'in yetki alanındaki herhangi bir yere yerleşme gibi özel haklar veren Geri Dönüş Kanununu (1950) uzun zamandır uygulamaktadır. Başka bir deyişle Yahudi kimliğinin ve yurdunun tasdiklenmesi, İsrail ve Yahudi kimliğinin ötekisi sayılan Filistin kimliğinin inkârına dayanmaktadır. Dolayısıyla bu Siyonist kanun, İsrail devletinin kurulmasından çok önce bu topraklarda yaşayan yerli halkı ikamet haklarından mahrum bırakırken Yahudi halkına Filistin'de ikamet hakkı vermektedir. Noura Erakat'ın savunduğu gibi "İsrail, halkı olmayan toprakları istemekte ve Ürdün Nehri'nden Akdeniz'e kadar tek otorite kaynağı olarak kalmayı amaçlamaktadır" (Erakat 2021:par.1). Bu yasa, Yahudi vatandaşlara otomatik olarak vatandaşlık veren ve 1948 Savaşı'ndan sonra sınır dışı edilen ve vatansız hale getirilen Filistinlilerin vatandaşlık ve oturma haklarını reddeden Vatandaşlık Yasası (1952) ile daha da desteklendi. Yahudilere geri dönüş ve vatandaşlık hakkı veren bu yasaların aksine 1950 tarihli İsrail Gayri Mülkiyet Yasası, 1948'te İsrail'in kurulmasından sonra köylerinde bulunmayan Filistinlileri 'mevcut-yoklar' olarak damgalamaktadır. Bu ikircikli varlık ve yokluk durumu, Giorgio Agamben'in istisna hali tanımıyla anlam kazanmaktadır: "Dışarıda olmak ama gene de ait olmak"(Giorgio 2005:35). İsrail'in yasadışı uygulamaları, Filistinli bireylerin, özellikle mülteci kamplarında yaşayanların, kendi topraklarında yaşama haklarını tecil etmiş ve Yahudi göçmenlere Filistin topraklarına ait olma hakkı vermiştir. İsrail'in Filistinlileri insanlıktan soyutlama ve aşağılama uygulamaları, Agamben'in istisna hali ile açıklanabilir. İsraililer, Siyonist kimliğine karşı

bir tehdit olduğundan dolayı Filistin kimliğini reddetmektedirler (Hamamra, Uebel, ve Abu Samra 2021). İsrail, devletin Yahudi karakterini korumaya çalışırken temel insan yasalarını ihlal etmektedir. *Journal of an Ordinary Grief* adlı kitabında Mahmoud Darwish, 1948'de köyü olan Barwa'ya döndüğünde artık bir vatandaş olmadığı gerçeği karşısında yaşadığı şaşkınlığı şöyle anlatmaktadır:

İkametgâh belgen olmadığı için artık bir İsrail sakini olmadığını öğreniyorsun. Şaka olduğunu düşünüyorsun ve avukat arkadaşına söylemek için aceleyle gidiyorsun: “Burada bir vatandaş ya da sakin değilim. O zaman kimim ve neredeyim?” Kanunun onların tarafından olduğunu öğrendiğinde şaşırıyorsun ve var olduğunu kanıtlamak zorunda kalıyorsun. İçişleri bakanlığına şöyle soruyorsun “Burada var mıyım yoksa yok muyum? Bana felsefede uzman olan birini getirin ve ona var olduğumu kanıtlayayım”. Sonra felsefi olarak var olduğunu ama yasal olarak var olmadığını anlıyorsun.”(akt. Muhawi 2010: xiii)

Kısaca, İsrail devleti Yahudi vatandaşlara, özellikle Avrupa Yahudilerine, imtiyaz vermekte ve Filistinlilere karşı ayrımcılık uygulamaktadır. 1948'de İsrail'de kalan Filistinliler, vatanlarına ait oluşlarını ve Filistinli olmalarını yok sayan hitaplar olan “1948 Arapları” ya da “Yeşil Hat Arapları” ile anılmaktadırlar. Dahası, bu tür hitap şekilleri gösteriyor ki, şu anda İsrail olan bölgede yaşayan Filistinliler, İsrail toplumundan dışlanmış olduklarını yansıtmak amacıyla Siyonistler tarafından ırksallaştırılmaktadırlar. Yahudi ayrıcalıklarını devam ettirmek için İsrail askeri işgali, Filistinlileri mülksüzleştirmiş, hapsedmiş, ayırmış, boyun eğdirmiş ve onların kendi kaderlerini tayin etme haklarını; bağımsızlık ve topraklarına geri dönüş hayallerini paramparça etmiştir.

İrkçi ve Aparteid bir Devlet Olarak İsrail

İsrail'in 21. yüzyıldaki eylemleri, devletin aparteid doğasını göstermektedir. Bunun en iyi kanıtı İsrail'in 1967 sınırlarına çekilmeyi defalarca reddetmesi ve 2002'de Ayrım Duvarını inşa etmesidir. İsrail, başlıca Batı Şeria'dan geçen ve Filistin bölgesinin %13'üne de el koyan bir ilhak duvarı inşa etmiştir. Ayrım Duvarı, Said'in kimlik anlayışıyla, tanımlanması ve savlarının var olması için yadsıdığı ötekine bağımlı olan karmaşık bir yapı olarak açıklanabilir. Said, “Doğu”nun, Anglo-Avrupa dünyası nazarında öteki olduğuna dikkat çekmektedir.

Kimliğin inşası -zira kimlik, ister doğu ister batı olsun, ister Fransa ister İngiltere olsun apaçık farklı kolektif deneyimlerin bir belleği olsa da, benim görüşüme göre sonuçta bir inşadır- karşıtların ve gerçeklikleri her zaman ‘biz’den farklı yönlerinin sürekli olarak yorumlanmasına ve yeniden yorumlanmasına tabi olan ‘ötekilerin’ inşasını içerir. Her çağ ve toplum kendi “ötekini” yeniden yaratır.(Said 1978:332)

İsrail yerleşimci-sömürgeciliği, Filistinlileri yadsınacak ötekiler olarak düşünmüştür. Bu ötekileştirme mekanizması, bizi onlardan, “insan” İsrailileri, “hayvan” Filistinlilerden ayıran Ayrım Duvarının inşasında kendini göstermektedir.(Hamamra vd. 2021)

İnsanlıktan soyutlama, genellikle İsrail'in aşağılamalarının üstünde durmak için Filistinli yazarlar tarafından kullanılan edebi bir temadır. Örneğin, Filistinli bir avukat ve roman yazarı olan Raja Shehadeh, 2002'de İsrail'in Ramallah'ı kuşatmasını belgeleyen *When the Bulbul Stopped Singing* (2002) adlı anı kitabında İsrail'in Filistinlileri insanlıktan soyutladığını vurgulamaktadır.

Shehadeh, evini yıkan İsrailli bir askere Filistinli bir adamın “Beni bir insan olarak görüyor musun? Değilse, o zaman dört ayak üzerinde sürünürüm ve botlarımı yalarım.” (Shehadeh 2020:134) dediğini aktarmaktadır. Burada ortaya atılan retorik soru, Filistinli adamın ve buna bağlı olarak kısıtlanmak, sınır dışı edilmek, yerinden çıkarılmak ve öldürülmek üzere sürünen hayvanlar seviyesine indirilen tüm Filistinlilerin insanlıktan çıkarıldığını ortaya koymaktadır.

Filistinli yazarlar, İsrailli politikacılar ve liderler tarafından kullanılan insanlıktan soyutlama retoriklerini vurgulamaktadırlar. Örneğin, İsrailli ortodoks bir rabbi ve politikacı olan ve Knesset'in bir üyesi ve milli savunma bakan yardımcılığı yapan Eliyahu Michael Ben-Dahan, “Filistinliler benim için insan değil, hayvan gibiler” (akt. Pileggi t.y.:p.3) demiştir. Örnekler çeşitli bağlamlarda ve çeşitli amaçlarla kolaylıkla çoğaltılabilir. Dahan, Filistinlilerle barış müzakerelerinin devam etmesi konusunda fikir ayrılığı olduğunu dile getirmekteydi. Bu gibi söylemler Filistinlilerin insanlığını yok saymaktadır. İsrail'in siyasal söylemleri, Filistinlileri insanlıklarından soyutlamakta, kimlikleri ve varlıklarını sindirmektedir.

Ayrım Duvarının dikilmesi, Filistin kimliğinin yok edilmesine dayanan Siyonist ırkçı ideolojiyi göstermektedir. Erakat İsrail'in, Filistinli entelektüellerin ve örgütlerin “‘Siyonizm'i, Filistin'in ortadan kaldırılmasına dayanan bir yerleşimci-sömürgeci projesi ve dolayısıyla başlangıcından bu yana ırkçı bir yapı olarak” anlamalarına sebep olan ve tıpatıp apartheid olan bir rejim yönettiğini” ifade etmektedir (Erakat 2021:2). Filistinli akademisyen Fayez Sayegh, Siyonist yerleşimci-sömürgeciliğinin, Filistin halkını ırk temelinde silmeyi amaçlayan ırkçı bir rejim olduğunu savunmuştur. O, Avrupa sömürgeci projeleri ırk tahakkümünü amaçlarken İsrail yerleşimci-sömürgeciliğin “ırksal tasfiyeyi” amaçladığını iddia etmektedir (Sayegh 1965). İsrail'deki Filistinlilerin varlıkları, Siyonistler tarafından İsrail'in egemenliğine karşı bir tehdit olarak algılanmaktadır. Bu tehdit, İsrail'in nasıl var olduğuna dair sürekli bir hatırlatmada bulunmaktadır: yerlilerin gayri meşru bir şekilde sınır dışı edilmesi ve baskı altına alınması üzerine kurulmuş gayri meşru bir devlet. Filistinlilerin İsrail içindeki meşru varlığı, şu an İsrail olarak bilinen gayri meşru devlet için gizli bir tehdittir.

İsrail, Güney Afrika başta olmak üzere dünyadaki aparteid devletlerin arasında yer almaktadır. Aparteid kelimesi de orijinal olarak Güney Afrika bağlamında kullanılmıştır. Ancak son zamanlarda “bütün ülkelerdeki tüm ayrımcılık şekilleri” için geçerlidir (Erakat 2021:10). Bu makale boyunca gösterildiği üzere Filistinliler, ırksal kimliğe dayalı ayrımcılığa, belki de Güney Afrika'da yaşananlardan çok daha şiddetli ve acımasız bir şekilde maruz kalmaktadır. Filistindeki mevcut siyasi gerçeklik, aparteid bir yapıya

eşittir (Thrall 2021). Filistin son zamanlarda, İsrail'in apartheid doğasını daha da gözler önüne seren sömürgeci gaddarlıklara maruz kalmıştır. Fox ve Qabaha, “yerleşimci-sömürgeciliğin tarihsel sosyo-politik paradigmalarıyla desteklenen [...] post-milenyum dönemin, İsrail işgalinin devam eden ve giderek daha görünür olan şiddete yol açtığını” savunmaktadırlar. Bu bağlamda Filistinlilerin hareketini kısıtlamayı, nüfusu yerinden etmeyi ve Filistin topraklarından geriye kalan ne varsa ilhak etmeyi amaçlayan Batı Şeria Ayrım Duvarını örnek olarak vermektedirler. Bu duvar, “planlamanın ve mimarinin olağan unsurlarının nasıl taktiksel aletlere ve mülksüzleştirme araçlarına dönüştüğünü” göstermektedir (Weizman 2007:5). Ayrım Duvarı, bir mülksüzleştirme alanı olmuştur: duvara yakın yaşayan Filistinliler, güvenlik sebebiyle yerlerinden çıkarılma ile karşı karşıya kalmaktadır. Burası aynı zamanda, Yahudilerin değil, Filistinlilerin topraklarına erişimini ve taşınma ve ev inşa etme haklarını kısıtlaması açısından bir ırk ayrımcılığı alanıdır. Ayrım Duvarı İsrail devletinin ayrımcı yapısını yansıtmaktadır: “Yeşil Hattın sınırlarının çizilmesinden Ayrım Duvarının inşasına kadar Filistin haritası sürekli olarak yeniden çizilmiş olup, ülke 1948’te gerçekleşen Nekbe’nin arifesindeki haline hiç benzememektedir.” (Fox ve Qabaha 2021:18) İsrail’in apartheid uygulamaları, Filistin’i geri dönülmez bir şekilde İsrail denilen yeni bir devlete döndürmeyi amaçlamaktadır.

Filistin’de mekânın ve mimarinin (yeniden) inşa edilmesi, Derel Gregory’nin “sömürge modernitesinin peyzajı” olarak nitelendirdiği şeyi oluşturmaktadır (Gregory 2004:101). Bu tür bir sömürgeci modernite, İsrail’in yakın zamanda yeni yollar ve otobanlar inşa etmesi ve Batı Şeria’daki yerleşimleri ilhak etme ve genişletme amacı taşıyan mevcut yolların genişletilmesi gibi eylemlerinde kendini göstermektedir. İsrail, yolların genişletilmesinin Batı Şeria’da yaşayan hem Filistin hem de Yahudi halkının yararına olacağını iddia etse de bu genişletme Batı Şeria’yı İsrail devletinin ayrılmaz bir parçası haline getirecektir. Nihai sonuç olarak yerleşimcilerin sayısı ikiye katlanacak ve Batı Şeria daha fazla Yahudi kimliğine sahip olacaktır, ki bu da Filistin topluluklarının gelişimini daha da sınırlayacaktır (Qabaha 2019). Örneğin, İsrail şu an Kuzey Hebron’da yer alan El-Arroub ve Güney Nablus’ta bulunan Hawara köyü gibi Batı Şeria’daki Filistin bölgelerinden geçen inşaat projeleri yürütmektedir. Bu projeler, ciddi ekonomik kayıplara yol açarak, yerli halkın topraklarının büyük bir bölümü ellerinden alınacaktır. İsrail, bu yolların hem Filistinliler hem de İsrailliler tarafından kullanılacağını beyan etse de İsrail’in gerçek amacı, yerleşimciler için sadece onlar tarafından kullanılacak alternatif yollar bulmak ve böylece güvenliği sağlayarak olası Filistin saldırılarından onları korumaktır.

“Eğer evini ben çalmazsam başkası çalacak”: İsrailli Yerleşimcilerin Retoriği ve Devlet Aygıtı

Filistin’in siyasi davası, sömürgeciliğin yasadışı güç ve söylemlerle gayri meşruluğunu yasallaştırmaya çalışan kuvvetli bir güç olduğunu kanıtlamaktadır. Ordu tarafından korunan sömürge devletinin yerleşimcileri, bu sömürge devletinin gizli niyetlerini ortaya çıkarmaktadır. Mark Ayyash’ın savunduğu üzere bu gibi söylemler, yerleşimcilerin “İsrail’in temellerini en açık şekliyle ortaya çıkaran bir ayna” (Ayyash 2020:15) olduğunu

göstermektedir. Sömürgeci devletin, yasadışı uygulamalarını meşrulaştıran söylemlerle yerleşimcilerini ideolojik olarak bilgilendirme çabalarına rağmen, “bu yerleşimciler, yerleşimci-sömürgeci devletin uyguladığı şiddeti gizleyen sofistike söylemler olmadan hareket etmektedirler. Onlar, Filistinlileri yerinden etme ve Büyük İsrail devletini genişletme niyetlerini saklamamaktadırlar” (Ayyash 2020:par.16). Bu tür bir retorik, zaten defalarca kendilerine ait olduğunu iddia ettikleri şeyin üzerinde yeniden hakimiyet iddiasında bulunmayı amaçlayan acımasız bir sömürgeci tahayyül örtbas etmektedir. İsrail, askeri gücüyle evlerin ilhak edilmesine yardımcı olmaktadır. Yerleşimcilerin zulümleri, devletin sömürge politikasını beslemektedir ve devlet de kendi halkını koruma hakkı iddiasında bulunarak kendi otoritesini ve uygulama yetkisini dayatmaktadır.

Başlıkta verilen alıntı, Doğu Filistin’de ünlü bir mahalle olan Şeyh Cerrah’da bir evi çalmayan çalışan bir yerleşimci tarafından zikredilmiştir. Siyonizm, Filistin’in kalıntıları üzerine kurulmuş bir devlete Yahudileri getirerek onları korumak amacıyla yasal gücünü işletirken; kullanılan hırsız söylemleri, yasadışı yasaların kanunlaştırılmalarının ve uygulanmalarının ancak Filistinlilerin etnik temizliği ile mümkün olduğunu göstermektedir. İsrail hükümeti, yerleşimci-sömürgeci gücünü göstermek amacıyla, aşırı sağcı yerleşimcilerin bu mahalledeki Filistinlilerin evlerini ele geçirmesine destek vermiş ve mahkeme tahliye kararı çıkarmıştır. Dahası bu uygulama uluslararası yasayı ihlal etmekte ve İsrail’in, varlığını yasadışı uygulamalarla devam ettiren gayrimeşru bir kuruluş olduğunu ortaya koymaktadır. Bağımsız gazeteci, film yapımcısı ve yazar Antony Loewenstein, “Filistin’de olanların tam anlamıyla yerleşimci-sömürgeciliğin tanımına uyduğunu” belirtmektedir (akt. Sofuoğlu 2021: par.7). Filistinli vatandaşları Yahudi yerleşimcilerle zorla yer değiştiren aşırı sağcı Yahudi kampanyası, İsrail’in yerleşimci-sömürge devleti olduğunu göstermektedir. Loewenstein şöyle devam eder: “Basitçe söylemek gerekirse bütün yerleşimci sömürgeler, yerli halkın yerlerinden edildiği ve başka yerlerden yerleşimcilerin toprağı işgal etmesi için getirildiği sürekli bir toprak ilhak süreci oluşturur.” (akt. Sofuoğlu 2021: par. 8). Her ne kadar birçok sömürge devleti çeşitli bağlamlarda başkalarının topraklarına el koymuş olsa da “yerleşimci-sömürge devletin ayırt edici özelliği, yerli sakinlerinden zorla alınan topraklar üzerinde egemenlik iddiası olmadan ortaya çıkmaması ve varlığını sürdürememesidir” (Ayyash 2020:8). İsrail’in sömürgeci yapısının hayatta kalması, egemen bir devlet olarak varlığını güçlendirmek için Filistin topraklarına uyguladığı sürekli gasp ile yakından alakalıdır.

İsrail, Şeyh Cerrah’ı ilhak etmeye ve Filistin’in ve Kutsal Toprakların, Müslüman fatihi 12. yüzyılda yaşamış Selahaddin Eyyubi’nin hekimi Hüsameddin El-Cerrah’den aldığı Müslüman kimliğini bastırmaya teşebbüs etmiştir; İsrail, Filistin kimliğini ortadan kaldırmaya ve Yahudi kimliğini empoze etmeye çalışmaktadır. Herzl, *The Jewish State* kitabında Filistin’e olan Yahudi göçlerin, Filistin nüfusunun yerini almasıyla sonuçlanacak şekilde tedrici bir şekilde organize edilmesi gerektiğini öne sürmüştür. Ana akım Siyonizm, Yahudilerin Filistin’in tüm bölgelerine yerleşmesi ve Filistinlilerin ortadan kaldırılması veya hayatlarının katlanılmaz bir hale getirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Böylece sömürgecilik, bir devletin 70 yılı aşan tarihinde kendini gösteren bir ilhak ve mülksüzleştirme hikayesine dönüşmektedir.

Filistinliler, Filistin'in başkenti ve dinlerin doğum yeri Kudüs'te, üç tek tanrılı dinin kutsal mekânı olan şehrin Filistinli kimliğini yok etmekle tehdit eden bir sistematik ilhakla karşı karşıyadırlar. İsrail, yerleşimci-sömürgeci uygulamalarına hizmet eden taktikler ve yasalar benimseyerek, kutsal ve antik bir şehir olan Kudüs için bir ana plan oluşturmuştur. 1967 savaşıdan sonra İsrail, Doğu Kudüs'ü işgal etmiş ve şehrin Filistinli kimliğini değiştirmek için elinden geleni yapmıştır. Şu an Şeyh Cerrah'ta olanlar, Filistinli nüfusunu azaltmayı, onların yerine Yahudi yerleşimcileri yerleştirmeyi ve nüfusun çoğunluğunu Yahudi yapmayı amaçlayan bu ana planın bir sonucudur. Sağcı Başbakan Binyamin Netanyahu, yerleşimci harekete açıkça desteğini vererek "Kudüs'te inşa yapılmaması için yapılan baskıyı kesinlikle reddediyoruz. Ne yazık ki, bu baskı son zamanlarda iyice artmıştır." şeklinde ifade kullanmıştır (akt. Sofuoğlu 2021:20). Bu açıklamasında Netanyahu, Siyonistlerin Kudüs'ü geri dönülmez bir şekilde Filistin'in başkentinden İsrail'in başkentine dönüştürme planına vurgu yapmakta; özellikle Filistin Yönetimi'nin Kudüs üzerindeki egemenliğine zarar vermektedir. Netanyahu, Filistin'in ulusal arzularını yok etmeyi amaçlamaktadır çünkü Kudüs, onlar için gelecekteki devletin bir göstergesi durumundadır. Önde gelen bir uluslararası hukuk profesörü olan Richard Falk, İsrail siyasi liderliğinin yerleşimcilere yönelik bu desteğinin "yerleşimcilerin, Filistinlilerin ikamet ve mülkiyet haklarına ilişkin ayrımcı İsrail yasalarına dayanan tahliye bildirimleri aracılığıyla, Doğu Kudüs'teki Şeyh Cerrah mahallesinde daha fazla etnik temizlik uygulama çabalarının meşru zeminini kabul ettiklerinin bir işareti olduğunu" belirtmektedir (akt. Sofuoğlu 2021: par.22).

Oslo Anlaşmalarının Başarısızlığı Sonrası Filistinlilerin Seçimleri

İsrail'in bu uygulamalarından çoğu, Oslo Anlaşmalarının başarısızlıklarını kanıtlayarak bu anlaşmalar ile kurumsallaşmıştır. Görünürdeki "barış sürecinin" başarısızlığı, son zamanlarda artan sömürge şiddetinin altta yatan sebeplerinden biri olmuştur. Oslo Anlaşmaları aracılığıyla Filistin liderleri tarafından verilen imtiyazlar, İsrail işgalinin bitmesini ertelemiş ve böylece işgalin uzamasına neden olmuştur. Sara Roy'un savunduğu üzere:

Oslo süreci, bu sebeple, İsrail işgalinin bitmesine değil, dolaylı yoldan da olsa, devam etmesine işaret etmektedir. İşgalci ve işgal edilen arasındaki yapısal ilişki ve buna eşlik eden güçlerdeki büyük dengesizlikler, anlaşmalar ile birlikte ortadan kalkmamış, aksine daha da pekiştirilmiş ve güçlendirilmiştir. Oslo Anlaşmaları, işgali tamamen yeni bir biçimde resmileştirmiş ve kurumsallaştırmıştır. (Roy 2002:9)

Oslo Anlaşmaları, İsrail'in Filistin'i ve Filistinlileri bölme, parçalama ve sakat bırakma planını yerine getirmektedir. Anlaşmalar, Filistinlileri ve Filistin'i yeni kategori ve bölgelere ayırarak 1948 ve 1967 felaketlerinde gerçekleşen bölünme ve yerinden çıkarılma uygulamasını güçlendirmişlerdir. Oslo Anlaşmaları, Filistinlilerin acı ızdıraplarını bitirmek yerine İsrail'in Filistin'i işgalini resmileştirmiş ve normalleştirmiştir. Filistin Yönetimi, İsrail'in giderek daha fazla olacak şekilde sınırları ve kontrol noktalarını ele geçirmesine

karşı güçsüz ve etkisiz olduğunu kanıtlamış ve Filistinlilere, özellikle Batı Şeria'dakilere, İsrail ordusunun zulmüne direnecek güçlerinin olmadığını ve İsrail ordusunun askeri gücüne boyun eğmeleri halinde daha az zarar göreceklərini söylemiştir. Filistin Yönetimi liderlerinin şu anki siyasal söylemi, pasif direnişçi ve hatta yenilgiyi kabul eden bir yapıdadır. Oslo Anlaşmaları, Filistin'in kendi kaderini tayin etme ve özerklik için verilen ulusal mücadeleyi geçersiz kılan bir güç görevi görmüştür. Filistinlilerin, Filistin Yönetime yönelik gerçekleştirdiği gösteriler, birçok Filistinlinin bu işlevsiz yönetime karşı hayal kırıklığı yaşadığını göstermektedir. Filistin Yönetiminin, Filistin'in ulusal arzularını ve bağımsızlık ve özgürlüğe yönelik çıkarlarını yanlış temsil ettiği düşünülmektedir. Filistin Yönetimi liderleri, güvenlik arabulucu rolüne bağlı kalmakta ve böylece İsrail işgaline karşı Filistin silahlı direnişçilere engel olmaktadır. Vatansevgisi, bağımsızlığı, birliği ve ortak çıkarların gerçekleştirilmesini ön planda tutarken, milliyetçilik saldırganlık, dışlama ve şiddet doğurmaktadır. Viroli, *For Love of Country: An Essay on Patriotism and Nationalism* kitabında, milliyetçiliğin "gerici rejimlerin sürdürdüğü büyüme siyaseti" olduğunu belirtirken, vatanseverliliği "diğer halkların haklarına saygıya dayanan özgürlük isteği" şeklinde tanımlamıştır (Viroli 1995:162). Viroli'nin vatanseverlik ve milliyetçilik arasında yaptığı ayırım Oslo Anlaşmalarının öncesini ve sonrasını yansıtmaktadır. Oslo Anlaşmaları öncesi dönem, bütün Filistinlilerin siyasal görüşleri ne olursa olsun İsrail işgaline karşı beraber durdukları vatanseverlik dönemi olarak algılanırken, anlaşmaların sonrasındaki süreç Filistin'in ayrıştırıcı çatışmalarla boğuştuğu bir milliyetçilik dönemi olarak düşünülmektedir (Hamamra vd. 2021). Özerklikten eksik olan Filistin Yönetimi, İsrail işgalinin bir hizmetçisidir. İsrail Devleti, Filistinlilerin çıkarlarına ters düşen, sömürgeciliğin, yani İsrail işgalinin bir kopyası haline gelen Filistin Yönetimi'nin varlığını güçlendirmektedir.

The Wretched of the Earth kitabında Frantz Fanon, ileri sürdüğümüz üzere, Filistin'in kendi kaderini tayin etme mücadelesinde derinlere kadar inen sömürgecilik ve milliyetçilik arasındaki ince benzerliklerin üzerinde durmuştur. Fanon, bir devletin nasıl milliyetçi liderlerin ve "milli burjuvazinin" çıkarlarını vatandaşların çoğunluğunun çıkarları üzerinde ayrıcalıklı tutarak bir "neo-sömürgecilik maskeli oyununa" dönüşebileceğini açıklamaktadır (Fanon 1963:122). Filistin Yönetimi kendi çıkarlarını korurken, Filistinlileri kendi aralarında çatışmalara sokan sömürgeci "böl ve yönet" siyasetini yeniden işlemektedir. Arap milliyetçiliği üzerine yazan Said şuna işaret etmektedir:

Tabiri caizse, özünde umut, ihanet ve acı bir hayal kırıklığı karmaşası taşıyan Arap milliyetçiliği söylemi, bu karmaşayı bugün de beraberinde taşır. Ortaya çıkan sonuç ise kendini, azap verici, kızgın bir direnişle ve dış (genellikle Batılı) düşmanları eleştirmeksizin mahkûm eden parçalanmış bir dille ifade eden varlığını gerçekleştirmiş ve eksik bir kültürdür.

Eleştirel farkındalığın eksikliği, mutlak otorite ve şiddet dili dışında vatandaşlarla bağ kuramama, Oslo sonrası dönemde Filistin milliyetçiliğinin karakteristik unsurları olmuştur. Filistin Yönetimi, Filistinlilerin hayatının her aşamasını kontrol etmektedir:

istihdam, siyasal aktivizm, eğitim ve sosyal medya. Ayrıca politikasına karşı çıkanları da cezalandırmakla tehdit etmektedir.

Oslo Sonrası Dönem ve “Asrın Anlaşması”

Filistinliler, 1948’ten beri başlarına gelen adaletsizliklerle mücadele etmektedirler. Bununla birlikte ulusal haklarını yeniden elde etme çabaları da aldatıcı ve muğlak “barış” girişimleriyle defalarca engellenmiştir. 1987’de başlayan İsrail işgaline karşı Filistinliler tarafından gerçekleştirilen ayaklanma olan İlk İntifada, Oslo Anlaşmalarının imzalanmasıyla 1993 yılında sona ermiştir. Oslo Anlaşmalarıyla Filistin Yönetimi meydana getirilmiş ve Gazze ile Batı Şeria’nın bazı bölgelerine kendi kendini yönetme konusunda sınırlı sorumluluk verilmiştir. Diğer taraftan egemenlik, mülteci halkları ve Kudüs’ün durumu gibi sorunların çözümü ertelenmiştir. Joseph Massad, Oslo Anlaşmalarının imzalanmasının, şu anda İsrail, Gazze, Batı Şeria ve diasporada yaşayan Filistinlilerin farklı çıkarlarını çelişkili olmasa da uyumsuz hale getirdiğini savunmuştur: “Filistinliler manevi anlamda bir bütün olarak kalmışsalar da somut çıkarları farklılaşmıştır.” (Massad 2006:114; 127-28). Oslo Anlaşmaları öncesindeki süreçte Filistin liderleri, bir yandan mültecilerin anavatanlarına dönme hakları da dahil olmak üzere temel ulusal ve kolektif haklarını marjinalleştirirken, barış sürecinin bir parçası olarak vaat edilen bağımsız bir devlet kurma hazırlıklarına başlamıştır. 1991 yılında Madrid’de Batı Şeria ve Gazze’den Filistinlilerle müzakerede bulunmayı kabul ederek İsrail, etkili bir şekilde “Filistinlilerin politik bütünlüğünü yok etmekte başarılı olmuş” ve diasporada yaşayan Filistinli mültecileri “liderden yoksun ve tanımlanabilir hedefleri olmadan” bırakmıştır (Massad 2006:114; 127). Sözde “barış süreci”, Oslo Anlaşmaları ile teşvik edilmiş ve gerçekleşmemiş bir geleceğe yönelik yalan bir vaat olduğunu kanıtlamıştır. Aynı zamanda Filistin halkının ulusal özlemlerini gerçekleştirmede tamamen başarısız olmuş ve çeşitli topluluklar arasındaki ayrılıkları artırmıştır.

21. yüzyıl, Donald Trump’ın Oslo Anlaşmalarının bir kopyasından başka bir şey olmayan veya daha kötüsü, Filistin’den geriye kalan toprakların ilhakını kolaylaştıran ve Oslo sonrası koşulları yaratan ‘Yüzyılın Anlaşması’na tanık olmuştur. Filistin Yönetiminin üzerindeki baskı, Filistin ulusal haklarından geriye kalanların da teslim edilmesi yönündedir. Massad, “Oslo Anlaşması’nın; İsrail’in özünde hiç de yeni bir şey yapmamasıyla birlikte, Yahudi devletinin ırkçı apartheid bir yapı olmaya “hakkı” olmasının, üzerlerinde ırkçı politikalar uyguladığı insanların ta kendileri tarafından son bir defa meşrulaştırılması anlamına geldiğini” savunmuştur (Massad 2018:par. 5). Filistin’de kötüleşen siyasi duruma karşı mücadele etmek ve etnik temizlik sürecine direnmek yerine, Filistin Yönetimi, Filistinlilerin haklarına daha fazla zarar veren yenilgiçi bir söylemin arkasına sakanmaktadır. Massad, şu savunmasında haklıdır;

Artık İsrail’in ırkçı bir devlet olma hakkı, ırkçı demografik çıkarlarının artık ne Filistinlilerin eşitlik isteği ne de sürgün edilen Filistinli mültecilerin geri dönmesiyle tehdit edilemeyecek şekilde Filistin liderleri tarafından güvence altına alınmış olduğuna

göre, Filistin ulusal mücadelesinin tasfiyesinin habercisi olarak dikkatler Doğu Kudüs ve Batı Şeria'nın sömürgeleştirilmesine odaklanmıştır. (Massad 2018:par.15)

Amerika tarafından yürütülen yeni barış girişimi, Filistinlilerin hayal kırıklığını arttırmıştır. Oslo, Filistinlilerde yüksek beklentiler doğururken, bu yeni girişim bütün heveslerini yok etmiştir. Ayrıca anlaşma, Filistinlilere, mültecilerin evlerine geri dönme haklarını kaybettikleri için yas tutma ve topraklarındaki yerleşimlerin genişlemesini ve sınırları ile Kudüs üzerindeki hakimiyetlerinin olmayışını kabul etmeleri yönünde bir çağrı niteliğinde gibi gözükmektedir. Bu girişim, Filistinlilerin barış ve güvenlik içinde yaşama haklarını sarsmakta ve zaten kırılğan olan durumu daha da istikrarsızlaştırmaktadır.

ABD'nin desteklediği İsrail, Filistin topraklarına daha fazla hâkim olmak ve insanları mülksüzleştirmek için her krize yatırım yapmaktadır. Hamamra ve diğerleri, Judith Butler'ın güvencesizlik, risklilik ve kırılğanlık kavramlarından yararlanarak, İsrail'in Batı Şeria'yı ilhak etme planlarını gerçekleştirmek için pandemiye bir kılıf olarak kullandığına işaret etmektedir: "İşgal güçleri, Filistinlileri gettolaştırma idealini ilerletmenin bir yolu olarak tecridi kullanmaktadır." (Hamamra vd. 2021:9). Hamamra ve diğerleri, İsrail'in Filistinli işçileri insanlık dışı muameleye maruz bırakmasına, mahkumlara kötü muamelesine, sağlık merkezlerine saldırısına ve salgının patlak verdiği sırada Filistinlileri tutuklayıp mülklerini yıkıp müsadere edişine (Hamamra vd. 2021) vurgu yapmaktadır. Başbakan Shtayyeh, "İsrail ilhak hükümetinin kurulmasının, iki devletli çözümünün sona ermesi ve Filistin halkının uluslararası hukuk ve kararlarla belirlenen haklarının ortadan kaldırılması anlamına geldiğini" (@DrShtayyeh, 20 April 2020) savunmaktadır. Başbakan, Filistin topraklarının bu şekilde ilhak edilmesini, iki devletli bir çözüme ulaşmak için gösterilen uluslararası çabalara yönelik "varoluşsal bir tehdit" olarak görmektedir (Holms 2020). Ancak daha önce işaret edildiği üzere, böylesi bir vatanseverlik söylemi, Filistin Yönetimi ve vatandaşlarına yönelik şiddet içerikli söylem ve eylemleriyle ezilen Filistinlilerin yaşadıkları deneyimlerle bağdaşmamaktadır.

Sonuç

İsrail'in 1948'te kurulduğu sene, dünyanın bazı ülkelerinde sömürgeciliğin bitmeye başladığı bir zamandı. İsrail, diğer sömürgeci güçlerin geleneğini sürdürmüş ve Filistin topraklarıyla kaynakları üzerinde etik olmayan bir hakimiyet ve sömürü sergilemiştir. İsrail, zulmünü ebedi kılma tahattüyle sömürgeciliği modernleştirmiştir. İsrail, Filistin topraklarındaki varlığını, Filistinlilerin bu topraklardaki varlığının antitezi olarak anlayan sömürgeci bir devlettir. İsrail'in Nekbe'den şu ana kadar olan eylemleri, Filistinlileri ortadan kaldırmayı ve topraklarını ele geçirmeyi hedeflemektedir. Ayrım Duvarının inşa edilmesi, İsrail yerleşim alanlarının genişletilmesi ve sadece İsraili yerleşimciler tarafından kullanılan yolların inşası ile şu an Şeyh Cerrah'ta olduğu gibi Filistinlilerin evlerinden çıkarılması, bu yerleşimci-sömürge devletinin sadece ırkçı yüzünü değil aynı zamanda suçlarını da ortaya koymaktadır.

Filistinliler, uzun süredir İsrail askeri işgalini sonlandırmak için mücadele vermektedirler. Filistin Yönetimi, dünyanın mağdurların teslim oluşuna ve adalet talebine sempati duyacağını umarak Filistinlilerin birçok hakkından taviz vermiştir. Fakat bu tavizler Filistinlilerin ıstıraplarını, topraklarının ve umut ettikleri devletlerinin yok olmasını daha da arttırmıştır. Filistin Yönetimi, Filistinlilerin ulusal haklarını güvence altına almak yerine İsrail'e Filistin bölgesi üzerinde tam yetki vermiş ve açıkça İsrail'in suçlarına direnme konusundaki yetersizliğini ve bir dereceye kadar da isteksizliğini belirtmiştir. Her ne kadar Filistin Yönetimi, İsrail yerleşimci-sömürgeciliğinin görünüşte medeni yüzünün maskesini düşürmeye yönelik uluslararası çabalarının başarılı olduğunu duyursa da Filistin Yönetimi'nin politikaları İsrail'in tüm Filistin'i ilhak etmesini kolaylaştırmaktadır.

Kaynakça

- Abdo, Nahla, ve Nur Masalha. 2019. *An Oral History of the Palestinian Nakba*. London: Zed Books.
- Ashcroft, Bill, Gareth Griffiths, ve Helen Tiffin. 2002. *The Empire Writes Back: Theory and Practice in Post-colonial Literatures*. 2. bs. New York: Routledge.
- Ayyash, Mark. 2020. "Israel Is a Settler Colony, Annexing Native Land Is What It Does". *Aljazeera*. Geliş tarihi 07 Temmuz 2020 (<https://www.aljazeera.com/opinions/2020/7/7/israel-is-a-settler-colony-annexing-native-land-is-what-it-does>).
- Ball, Anna. 2012. *Palestinian Literature and Film in Postcolonial Feminist Perspective*. London: Routledge.
- Chappell, Bill, ve Daniel Estrin. 2019. "Netanyahu Says Israel Is 'Nation-State of The Jewish People and Them Alone'". *Npr.Org*. Geliş tarihi 11 Mart 2019 (<https://www.npr.org/2019/03/11/702264118/netanyahu-says-israel-is-nationstate-of-the-jewish-people-and-them-alone>).
- Chomsky, Noam, ve Ilan Pappé. 2015. *On Palestine*. editör F. Barat. Chicago: Haymarket Books.
- Erakat, Noura. 2021. "Beyond Discrimination: Apartheid Is a Colonial Project and Zionism Is a Form of Racism". *EJIL: Talk!* Geliş tarihi 05 Temmuz 2021 (<https://www.ejiltalk.org/beyond-discrimination-apartheid-is-a-colonial-project-and-zionism-is-a-form-of-racism/>).
- Fanon, Frantz. 1963. *The Wretched of the Earth*. New York: Grove.
- Fox, Rachel, ve Ahmad Qabaha, ed. 2021. *Post-millennial Palestine: Literature, Memory, Resistance*. Liverpool: Liverpool University Press.
- Giorgio, Agamben. 2005. *State of Exception*. Chicago: University of Chicago Press.
- Gregory, Derek. 2004. *The Colonial Present: Afghanistan, Palestine, Iraq*. Malden, MA: Blackwell.
- Hamamra, Bilal, Michael Uebel, ve Sanaa Abu Samra. 2021. "'You are only as healthy as your neighbour': collective vulnerability and (un)ethical responsiveness to the early phases of the pandemic in Palestine". *Global Affairs* 7(3):279-94. doi: 10.1080/23340460.2021.1936589.
- Hamdi, Tahrir. 2021. "Late Style as Resistance in the Works of Edward Said, Mahmoud Darwish, and Mourid Barghout". Ss. 36-57 içinde *Post-millennial Palestine: Literature, Memory, Resistance*, editör R. Fox ve A. Qabaha. Liverpool: Liverpool University Press.
- Herzl, Theodor. 1941. *Old-New Land*. New York: M. Wiener.
- Holms, O. 2020. "Palestine says it will declare statehood if Israel annexes West Bank". *The Guardian*. Geliş tarihi 09 Haziran 2020 (<https://www.theguardian.com/world/2020/jun/09/palestine-says-itwill-declare-statehood-if-israel-annexes-west-bank>).
- Massad, Joseph. 2006. *The Persistence of the Palestinian Question: Essays on Zionism and the Palestine*. London: Routledge.
- Massad, Joseph. 2018. "The 'Deal of the Century': The Final Stage of the Oslo Accords". *The Guardian*. Geliş tarihi 06 Kasım 2018 (<https://studies.aljazeera.net/en/reports/2018/11/181106114236864.html>).

- Morris, Benny. 2004. *The Birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Muhawi, Ibrahim. 2010. "Introduction". içinde *Mahmoud Darwish, Journal of an Ordinary Grief*. New York: Archipelago.
- Pileggi, Tamar. t.y. "New Deputy Defense Minister Called Palestinians 'Animals'". Geliş tarihi 11 Mayıs 2015 (<http://www.timesofisrael.com/new-deputy-defense-minister-called-palestinians-animals/>).
- Qabaha, Ahmad. 2018. *Exile and Expatriation in Modern American and Palestinian Writing*. London: Palgrave Macmillan.
- Qabaha, Ahmad. 2019. "Decolonizing History and Depoliticizing Territory: Raja Shehadeh's Palestinian Walks: Notes on a Vanishing Landscape". *Interventions* 21(7):1030-44.
- Roy, Sara. 2002. "Why Peace Failed: An Oslo Autopsy". *Current History* 101(651):8-16. doi: 10.1525/curh.2001.101.651.8.
- Said, Edward. 1978. *Orientalism*. New York: Vintage.
- Said, Edward. 1980. *The Question of Palestine*. London: Routledge.
- Sayegh, Fayez. 1965. *Zionist Colonialism in Palestine*. Beirut: Research Center Palestine Liberation Organization.
- Shehadeh, Raja. 2020. *When the Bulbul Stopped Singing: Life in Palestine During an Israeli Siege*. Truth to Power.
- Sofuoglu, Murat. 2021. "How Israel's Settler-Colonial Nature Shapes Its State". *How Israel's Settler-Colonial Nature Shapes Its State*. Geliş tarihi 10 Mayıs 2021 (<https://www.trtworld.com/magazine/how-israel-s-settler-colonial-nature-shapes-its-state-46604>).
- Thrall, Nathan. 2021. "The Separate Regimes Delusion". *London Review of Books*, Ocak 21.
- Viroli, Maurizio. 1995. *For Love of Country: An Essay on Patriotism and Nationalism*. Oxford: Oxford University Press.
- Weizman, Eyal. 2007. *Hollow Land: Israel's Architecture of Occupation*. London: Verso.